

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Jesu Siculi
Caltasinettensis, In ... Universitate Messanensi Theologiæ
Primarii Professoris, Tractatus Quinque In Quinque
Ecclesiæ Præcepta**

Tamburini, Tommaso

Dilingæ, 1697

Caput II. De ijs, quæ pertinent ad Pœnitentem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40032

CAPUT II.

De ijs, quæ pertinent ad Pœnitentem.

De ijs, quæ ad eundem pertinent ante Confessionem.

Examen.

1. **A**ccesurus ad Sacramentum Pœnitentiæ, se prius præparare debet fidelis per examen conscientie, quo in amaritudine animi, omnia sua peccata, quæ Confessori propalare debet, recognoscat. Quale autem hoc esse oporteat, habe ex de Lugo disp. 16. de Pœnit. n. 589.

Pœnitens obligatur tantum ad examen humanum, non verò ad exactissimum; hoc est, obligatur ad tale, quo Sacramentum hoc non reddatur nimis grave, & onerosum, nec est bona consequentia: si plus hic se examinaret, plus inveniret; Ergo ad hoc obligatur; non est, inquam, bona consequentia, quia non est attendendum ad exactam, & integram confessionem peccatorum, sed etiam permaximè, ne Sacramentum ex hoc capite reddatur nimis onerosum, & grave. Hæc ille.

2. Et paulò post loquens, qua ratione Confessarius debeat pœnitentem interrogare de peccatis, hæc habet in summa: Circa huiusmodi examen, humanaeque interrogationes non potest dari una & eadem regula pro omnibus; pendet enim ex capacitate, & dispositione corporali, aliisque circumstantiis: quare pauciores, & crassiores interrogationes debent fieri homini inculto, & barbato, quales sunt Indi Occidentales,

quàm alteri Europæi; plenius item examinandus est Rusticus, vel qui graviter aegrotat, vel qui plura habet peccata, vel qui confessionem multorum annorum facit, quàm homo civilis, vel homo sanus, aut qui pauciora habet peccata, vel unus, aut alterius hebdomadæ confessionem facit: Et ratio est, quia secus redderetur confessio onerosa, & nimis gravis pro dictis prioribus pœnitentibus, quæ talis non redderetur pro posterioribus: & hæc est ratio, cur à Meretrice, & Concupinatio, & similibus minus exactè, & distinctè petamus numerum peccatorum, quàm si per mensem, vel per hebdomadam solam v. g. in eo peccato fuisset (de qua tamen re clarior dicemus infra cap. I. §. a num. 30.) quia nimirum diligentia, quæ pro peccatis unius hebdomadæ distinctè confitendis sufficeret, ea, si pro longo tempore examinando adhiberetur, difficultatem talem & molestiam ingereret; quæ redderet onerosam nimis confessionem. Hæc ex de Lugo:

3. Illud denique bene habent Doctores, quia obligatio ad examen est humana, & moralis; ideo illud examen peccatorum est necessarium, & sufficiens, quod faceret quis in aliquo negotio suo gravi, v. g. quod faceret diligens operarius in rebus suis expendendis, & componendis, quale homines adhibent ad evitandos morbos corporales, nempe prudens, & non nimium; de hoc recurret iterum sermo c. 26. n. 7. & 8.

4. Quares, obligaturne pœnitens, ut peccatorum suorum memoriam retineat, illa sibi scripto annotare?

H. 2

Re-

manet in bibliot.

LAMBVRIN

IN
 DE
 VARRI
 DE
 III
 3086

Respondeo. Certè id laudabile est, ne ex inadvertentia taceatur aliquod peccatum; tamen neminem ad id obligari, puto cum Decastillo, *de penitentia disp. 6. dub. 12. num. 247.* Ratio est, tum quia Scriptura est ex se patens, tum quia sicuti non est peccatum omittere confiteri aliquod propter oblivionem; ita neque est peccatum impedire omissionem obliviosam, lege Suarium *d. 27. de penitentia sect. 3.* & Sotum *in 4. d. 16. q. 2. art. 4.* Qui Sotus addit, non esse laudandum, peccata scribere: sed ab hoc Soti dicto multi meritò dissentiunt; fatentur tamen, quamvis sit laudabile, peccata scribere, per hoc nihilominus non esse dandam occasionem scrupulis. Nam nimia diligentia (ait Decastillo *de penitentia c. 17. n. 39.*) in perscrutando numero peccatorum est peccatum veniale, quia in omni virtute morali peccatur, non solum per defectum, sed etiam per excessum. Hæc ille.

Quare, sit, nec ne consulendum peccata scribere, magna opus est discretione; nam aliquando ea scribere, occasio est alicui fovendi scrupulos, & huic non est id consilij dandum, sed aliquando pro eo, qui facilè sibi persuadet, non omnia peccata se patefecisse, est aptum remedium, ea scribere, ut scilicet ex adnotatis deinde noscat, se jam illa fuisse confessum.

Cordis Dolor.

5. **Q**uamvis doloris actus necessarius pro Sacramento Pœnitentiæ elici possit in ipsa confessione, sed necessariò, ut mox dicemus, ante

absolutionem, & tamen quia solet cum majore securitate elici antea, ideo de illo hic, quasi in suo loco agendum est.

Premittitur, quid sit contritio, quid sit attritio?

6. **C**ontritio est animi dolor, seu detestatio de peccato contra Deum commisso, & que propter Deum ipsum, cum proposito non amplius peccandi; contritio igitur formaliter dicitur odium, & detestationem peccati, ex qua oritur tristitia, & dolor: sicuti ex amore, quando objectum est præsens, nascitur gaudium: tunc autem verè quis detestatur peccatum, quando actu quocunque sive intento, sive remisso, quodlibet potius malum eligeret, quàm peccatum; quod alij dicunt, tunc verè hominem detestari peccatum, quando dolet de eo magis appetitativè, quàm de alio quocunque malo; non verò quasi necesse sit magis sensibiliter; nam homo magis sensibiliter dolet de amissione pecuniæ, & tamen quia appetit magis filium v. g. vel gratiam Dei, quàm pecuniam, dicitur amare magis filium, vel Deum, quàm pecuniam.

7. Attritio autem est dolor, & detestatio de peccato contra Dei voluntatem commisso cum prædicto proposito, & que vel primò propter metum gehennæ, vel secundò propter amissionem gloriæ, vel terciò propter peccati turpitudinem: unde colligis, contritionem oriri ex amore Dei super omnia, & ex timore filiali; attritionem ex timore servili.

Præter prædicta tria attritionis motiva, est etiam quartum, id est metus mali

li temporalis; sed diligenter est advertenda necessaria distinctio, si enim execraberis peccatum propter metum temporalis mali, v. g. carceris, infamiz, ægritudinis, vel similibus, & nihil addas præterea; non habebis dolorem sufficientem pro Sacramento, si quidem ejusmodi actus non excedit dolorem naturalem; sed si execraberis ob metum talium malorum, quæ propter peccata infliguntur, vel infligenda sunt à Deo, tunc enim verò sufficienti dolore eris instructus: quia illud (à Deo) ostendit te affici dolore supernaturali; quam supernaturalitatem supponunt, seu cognoscunt communiter Theologi, quando ejusmodi actus eliciuntur à fidelibus supernaturali habitu fidei per Baptismum exornatis.

8. Quæres: dictum propositum de non amplius peccando, debetne exprimi in contritione, vel attritione? An satis sit involvi implicitè in ipsa detestatione?

9. Respondeo: multi Doctores requirunt, debere necessariò exprimi: alij tamen cum Bonacina de Penitentia disp. 5. sect. 5. num. 8. satis probabiliter ajunt, satis esse illud propositum, quod implicitè involvitur in ipsa detestatione, seu displicentia: is enim, cui verè displicet peccatum, implicitè intendit non amplius peccare; nemo enim vult facere illud, quod ipsi eidem displicet.

10. Illa tamen animadversio est hic pernecessaria: nam quando dolor est ex motivo turpitudinis peculiaris, quæ sit in aliquo peccato v. g. quæ est in peccato luxuriæ, non satis est propo-

situm implicitum, quod includitur in illo dolore, sed in hoc casu addendum est propositum explicitum universale non amplius peccandi; ratio est, quia pro Confessione Sacramentali requiritur, ut fidelis proponat, se nolle deinceps illud nec aliud peccatù admittere; at in dolore de peccato ex peculiari dicto motivo non includitur propositum non admittendi ullum aliud peccatum. Qui enim dolet, se peccasse ex motivo turpitudinis v. gr. luxuriæ, non habet propositum non peccandi in alia actione, in qua talis turpitudine non invenitur v. g. in occisione sui inimici: tunc ergo vel addatur explicitum propositum non committendi alia ulla peccata, vel quod erit faciliùs, doleat ex motivo universali, quale est motivum ex ipsa offensa Dei, vel ex timore gehennæ, vel amoris Gloriz.

11. Si iterum quæras, an sicuti sufficit pro Confessione dolor solus, abstrahendo à proposito, quando motivum est universale; sic satis sit propositum non amplius peccandi, abstrahendo à dolore, seu quod idem est, sine explicito dolore?

Respondeo, non esse satis; ratio est manifesta, quia in proposito de futuro non includitur odium præteriti; posset enim quis sic dicere: nolo in futurum peccare, placet tamen mihi antea peccasse; at in dolore verò id non accidit; qui enim verè dolet de aliquo præterito malo, implicitè vult se cavere in futurum.

12. Denique notat hic rectè Sylvester in Confessione p. 9. 21. te posse absolute, & sufficienter pro Confessione

matet in bi...

CAMBRIM

in

peccati propositi

VARRI

E III
30.6.

proponere, non peccatum, quamvis timeas, vel etiam tibi certò persuadeas, te propter fragilitatem tuam iterum peccatum; Ratio est, quia velle, & proponere est actus voluntatis, at existimare, te relaplurum, est actus intellectus.

Praxis actus contritionis.

13. **A**ctus contritionis est hic apud Fagund. *praecepto Ecclesia 2. lib. 2. c. 3. n. 15.*

De peccato, quia est Dei offensa, & injuria, supra id, quod me poenitere potest, poenitet, & propono cum divina gratia, me amplius mortaliter non peccatum.

Vel. Poenitet me intimè de peccatis meis propter Deum, quem summè diligo, emendationemque propono in futurum.

Suarez *d. 4. de Poenit. sect. 2. n. 14.* sic format actum contritionis. Poenitet me intimè de peccatis propter Deum, & de cetero emendationem propono in futurum.

Idem *ibid. disp. 3. sect. 11.* cum Theologis advertit, detestationem, quam contritio dicit, debere esse supra omne malum non formaliter, seu explicitè comparando peccatum cum malis, sed solùm virtualiter, ex vi scilicet excellentissimi motivi, quod in casu nostro est bonitas Dei à nobis offensa; in hoc enim motivo includitur votum fugiendi peccatum supra omnia alia mala.

Gobat in Alphabeto communicationum *casu 15. n. 255.* sic habet. Poenitentes communiter benè sic dicunt: Domine Deus, doleo de omnibus pec-

catis, quibus te offendi; vel doleo, quòd te Deum summum bonum offenderim.

Praxis actus attritionis.

Actus attritionis apud eundem Fagund. *loco cit.* hic est. Poenitet me de meis peccatis, quia propter illa Deus beatitudine me privare potest, vel multis malis sive temporalibus, sive aeternis affligere; vel quia per illa coram Dei oculis anima mea deturpatur, & insuper propono emendationem in futurum.

Vel. Propter bona, quibus Deus me privare potest, vel mala, quibus me potest torquere, displicet mihi peccasse.

14. Hic quæret aliquis, cur in aliqua ex prædictis formulis fiat mentio actus amoris, seu dilectionis DEI, in aliqua non item; quæret, inquam, an in actu Contritionis necessarius sit actus amoris DEI summè dilecti?

Respondeo. Quamvis perfectiùs sit addere actualem amorem, seu dilectionem DEI, tamen necessarius non est, cum sufficiat virtualis amoris actus inclusus in ipsa detestatione peccati. Probat, quia dicente solùm David (*Peccavi Domino*) quæ verba significant solùm detestationem peccati, statim subditur (*Dominus quoque transtulit peccatum tuum*) ergo sufficit detestatio, in qua inest virtualiter charitas; tacitum enim, & expressum, ve sive virtuale, & formale parificantur; eò etiam magis, quia in *Trid. sess. 14. c. 4.* ubi de contritione agitur, nulla fit mentio actus amoris.

Illud

Illud hic addo libenter, quod quamvis certò in hac vita nesciamus, an veram contritionem eliciamus, sic enim sciremus nos esse certò in gratia, contra illud Ecclesiastici (*nemo scit odò, an amore dignus sit*) tamen de hoc aliquæ probabilitates dantur, inter quas illa est, præcipua; si quis paratus sit realiter mori potius, quam peccare mortaliter, ut docet Sylvester v. *Contritio n. 3. Navarr. in Manuali c. 1. n. 6. & Sà v. Contritio n. 3. alijque &c.*

15. Ex dictis collige, rectè Theologos apud Præpositum de *Pœnit. dub. 3. n. 3.* notare, si quis doleat, se non dolere de peccatis, eum non esse sufficienter dispositum pro Confessione; quia pro hac requiritur dolor de peccatis, non verò dolor de carentia doloris; in timoratis tamen conscientijs non habentibus ullum actualem affectum ad peccatum, dolere, quod non doleant, vel optare se dolere; satis esse, notat Layman *lib. 5. tract. 6. c. 4. n. 5.* ejusmodi enim animi motus est in his signum veri doloris.

16. Simili modo actus amoris Dei solus sine dolore, seu detestatione peccati non est pro Confessione sufficiens, quia Concilium Tridentinum pro parte hujus Sacramenti requirit dolorem, seu detestationem; licet dictus amoris actus sit sufficiens ex probabilissima opinione ad justificandum peccatorem, extra Confessionem; non tamen intra illam propter rationem dictam, lege Suarium *disp. 5. de Pœnit. sect. 4. n. 5.* Quoniam verò fieri moraliter non potest actu amantem DEUM, si suorum peccatorum recordetur, illa non dete-

stari; ideo, si quis in suis confessionibus actum dictum amoris dumtaxat adhibuit, non debet esse sollicitus de validitate suarum Confessionum; quia practicè judicandum est, habuisse etiam dolorem, ita Coninc. *disp. 2. num. § 1. & seqq.*

His ita breviter explicatis, sunt nunc pro praxi quatuor dubitationes enodandæ.

Prima dubitatio:

Tempus eliciendi doloris actum.

17. **C**um ego debeam hodie, vel cras, vel postridie v. g. confessionem peragere, tripliciter dubito de tempore, quo illum elicere debeam. Primò, si dolorem hoc manè v. g. eliciam sine intentione, seu sine memoria confitendi; deinde mihi volenti confiteri eodem die, satisne est dolor peractus, quamvis habitus non ex intentione confitendi? Secundò: an sit necesse, illum elicere, antequam incipiam peccata manifestare Confessario? An verò sufficiat, si peccatis manifestatis, doleam de illis ante absolutionem? Tertiò: An dolor habitus heri, vel nudius tertius, vel etiam antea sufficiat?

18. Respondeo ad primum; satis esse, ita de Lugo *disp. 14. de Pœnitent. sect. 4.* nam hæc duo, quia volo confiteri, doleo; & quia dolui: volo confiteri; æquivalentia sunt; vide tamen omninò, quæ in hanc rem dicam n. 29. necesse tamen est, ut in hoc secundo mo-

matet in binis...

CAMBRIM

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

modo dolorem non retractaverim, de qua retractatione mox à n. 21.

19. Ad secundum respondeo, sufficere; ejusmodi enim confessio satis est, & denominatur dolorosa, sive ab actu doloris antecedente, sive ab immediatè consequente, sed ante abtolutionem; quæ, quia perficit hoc Sacramentum, debet cadere in confessionem dolorosam, tanquam in suam proximam materiam, & de facto cadit in utroque prædicto modo.

20. Ad tertium respondeo sufficere non modò, dolorem exhibitum, hoc manè, vel heri, verùm etiam ante duos, vel tres dies, dummodò adsint duæ conditiones.

Prima est quod is dolor non fuerit à te retractatus, quia retractatio tollit moraliter actum jam antea factum, & consequenter confitereris tunc sine dolore.

21. Revocatur autem actus doloris, vel per actum contrarium, idest, per complacentiam peccati, de quo doluisti, vel per quodlibet aliud novum peccatum mortale.

22. Quid si quis primò, volens confiteri peccata mortalia, & simul non pauca venialia, de his doleat ex motivo universali, idest, v. g. quia sunt DEI offensa; sed deinde antequam accedat ad Confessionem, peccet uno, vel altero veniali, præsumiturne, per hoc veniale commissum, revocasse dolorem illum antecedentem? Nam per novum mortale, jam diximus omninò revocari.

Secundò quid, si quis doleat ex eodem motivo, se commississe multa ve-

nialia, deinde verò incidat in unum, vel alterum veniale?

23. Respondeo ad primum, non præsumi, dolorem retractasse, nam committere veniale, non est revocare dolorem de mortali, cum possit culpa venialis esse simul cum gratia, & DEI amicitia, & consequenter veniale potest consistere simul cum dolore de mortali.

Ad secundum eodem modo esse respondendum, probabilissimum est; quia unum veniale non revocat dolorem de multis venialibus, quæ solent esse, vel diversæ speciei moralis, vel graviora; ita de Lugo *loc. cit. de Pen. n. 145. & 147.* alijque apud Dianam *p. 11. tract. 5. ref. 25.*

Dixi (de multis venialibus) nam si dolor fuit de uno peccato, quod solum Confessioni subdere intendebas, v. g. de mendacio officioso, si deinde incidas in simile aliud officiosum mendacium, tunc certè revocabis dolorem præhabitu; quia sic non remaneret inde dolor de mendacio, si mendacium commisisti. Sic discurte in simili.

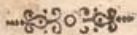
24. Altera conditio, quæ requiritur, ut cum præterito dolore semel peracto, & non revocato accedas legitime ad Confessionem cum novo dolore, illa est, ut dolor præteritus non sit tam distans à Confessione, ut hæc non faciat moraliter unum, cum præhabito dolore, si enim quis ritè doluit de mendacio v. g. abhinc duobus, vel tribus annis, & ejusmodi dolore, quamvis non revocato, velit uti hodie ad illud mendacium confitendum, non videtur hæc confessio cum illo dolore facere

Secunda dubitatio:

Novus dolor in iterata confessione.

facere unum moraliter pro Sacramento Pœnitentiæ; non ita si doluisti heri, vel nudiustertius, quia parva hæc distantia non impedit moralem dictam unitatem in hoc Sacramento, quod requirit conjunctionem formæ cum sua materia; sed, quia est per modum iudicij, non requirit illam conjunctionem adeo rigorosè sicuti quædam alia Sacramenta.

25. Hæc est Doctrina tuta, & securæ; nihilominus aliqui innixi forsitan super hac ipsa forma iudicij, quæ non exposcit unitatem, seu propinquitatem inter sententiam, & Confessionem rei, ajunt, sufficere ad validam Confessionem Sacramentalem illum dolorem, qui per quodcumque temporis longi spatium præcedit confessionem, modo ubi semel est habitus, nec expressè, nec implicite fuerit retractatus. Ita Leand. de Sacrament. tom. 1. tract. 5. disput. 7. quest. 6. & apud Dianam part. 9. tract. 9. resol. 51. ita etiam Escobar in Theologia morali tom. 2. lib. 14. sect. 52. probl. 24. num. 123. Addo tamen ego difficillimum esse creditu, quod non fuerit in tempore dolor, præsertim de venialibus, (nam facilius credi potest de mortalibus) retractatus, quia in venialia septies cadit justus; difficillimum ergo est, ne dicam impossibile; nam propterea consilium sanum erit, ut quanto proximius ad Confessionem potes tuum dolorem exhibeas.

Tambur. de Præcept. Eccles.

I

Addo

26. Diximus supra, eadem peccata semel per absolutionem Sacramentalem remissa, posse iterum in alia confessione ritè absolvi; jam ergo dubito, an id ritè fiat sine novo actu doloris, sed cum illo tantum, cum quo collata fuit prior absolutio, posito semper, (ut certè debet, semper supponi) quod dolor ille retractatus non fuerit?

27. Respondeo: Quamvis sciam aliquos apud Dianam p. 15. tract. 16. resol. 39. requirere omnino novum dolorem; ajo tamen, esse probabilissimum, sufficere dolorem priorem; satis enim est pro Sacramento hoc, ut repetantur illæ duæ partes sensibiles, nempe confessio, & absolutio; repetita siquidem confessione vocali, repetitur saltem virtualiter dolor præcedentis confessionis, posito, quod non fuit retractatus: quo pacto dicitur perseverare moraliter. Ita Diana loco citat. citans cum alijs de Lugo, & Leandrum de Sacram. tract. 5. disp. 7. quest. 4.

Qui Leander rectè addit, ex hac probabili sententia posse Confessarios, sedare multos scrupulos, præsertim eorum, qui continentur de peccatis venialibus ordinarijs, & cum illis de aliquo peccato mortali, aliàs confessio, & absolutio; nam tunc in ejusmodi nova confessione non tenentur elicere novum actum doloris;

matet in biu...

DAMIVRIM

in

de

E III

306:

Adde ego, hanc eandem doctrinam uti esse posse pro ijs eventibus, in quibus post collatam absolutionem Pœnitens aliqua peccata, quæ oblitus erat, manifestat, sive immediatè post, sive post aliquod tempus, neque enim est necesse repetere dolorem, si dolor fuit conceptus ex motivo generali (juxta superius explicata) & non revocatus. *Lege Januarium p. 1. resp. 30.*

28. Inquires, quanto tempore potest antiquus dolor, quo semel quis confessionem peregit, si non revocatus, inseruire pro alia confessione?

Respondeo, illud tempus sufficere, quod diximus n. 24. hoc est, ut antiquus ille dolor non sit ita tempore distinctus ab hac confessione, ut non faciat unum moraliter cum illa. Ita de Lugo de Pœnitent. disp. 14. sect. 2. sed quia dicto n. 24. nonnulli docuerunt, quamcunque distantiam sufficere; modò non sit dolor ille retractatus; idè idem hinc propter identitatem rationis affirmat.

29. Inquires iterum, si quis oblitus doloris habitus audiustertius v. g. in sua Confessione (idem dic si extra) confiteatur, sufficienterne est dispositus?

Respondeo, mihi videtur non sufficienter; quia ille antecedens, quamvis non retractatus dolor, propter oblivionem nullo modo relatus ad præsentem confessionem; non potest unum moraliter facere cum ipsa. Debet igitur, ut docui n. 18. Pœnitens referre dolorem illum ad actum hujus confessionis, seu illo uti pro hac confessione, mente v. g. dicendo, quia

tunc dolui, nunc confiteri volo, ut scilicet aliquo tandem modo motus ab illo præcedente dolore accedat ad confessionem hanc, ita loquitur de Lugo *loc. cit. n. prec. 50.*

Neque dicas; si immemor ego, quòd ante dies tres v. g. volui restituere centum meo creditori, si nunc solvo immemor illius voluntatis, satis superque obligationi meæ satisfacio; ergo similiter in casu nostro; nè dicas, inquam, nam idè sic satisfacis creditori, quia, dum ipse habet à me sua centum, auferitur materia meæ obligationis; quod certè non est in casu nostro, in quo obligor pro materia ponere confessionem junctam saltem moraliter, cum dolore.

Tertia dubitatio:

Dolor pro venialibus.

30. AN in confessione pro solis venialibus de novo commissis (idem queritur de mortalibus aliàs absolute abstrahendo à doctrina à n. 26. allata) an, inquam, requiratur dolor, & propositum, sicuti requiri, dictum est pro peccatis mortalibus nunquam absolutis? Dicamus priùs de dolore, mox de proposito.

Et quidem absolute loquendo, etiam pro Confessione venialium requiritur suus dolor conceptus ex aliquo motivo, ex supradictis n. 5. & deinceps; quia etiam tunc debet adesse confessio dolorosa, quæ est pars essentialis Sacramenti Pœnitentiæ.

31. Sunt notandæ considerationes nonnullæ. Prima: Sufficit, si de u-

no,

no, vel altero veniali doleas, quam vis non doleas de alijs, siue hæc alia in confessione patefacias, siue taceas (tacere enim potes, quia nemo obligatur confiteri venialia juxta superius dicta) & ratio est, quia unum veniale potest remitti sine alio, & consequenter dispositio Pœnitentis ad remissionem unius sufficit sine dispositione ad remissionem alterius: nota tamen, quod quando hæc alia manifestas, de quibus non doles, sensus tuus (saltem implicitus) esse debet: ut ea, de quibus doles, absolutioni subdas, alia autem enatres, siue ob devotionem, siue ob alium finem, & sic semper præsumuntur fideles velle; nam iterum subdere absolutioni peccata, quam vis venialia sine ullo dolore, esset velle frustrari Sacramentum, quod ex communi opinione esset sacrilegium, dico (ex communi opinione) nam, quid alijs quidam sentiant, innuam infra n. 48.

32. Secunda consideratio, si quis nova venialia confiteatur, & simul aliquod mortale, siue aliàs absolutum, siue nequaquam, doleat autem de mortali, non verò de dictis venialibus, sufficienter est dispositus pro hoc Sacramento, quia absolutio cadit supra mortale, eoque remissionem, quæ est independens à remissione venialium, cum quibus venialibus potest consistere gratia, & amicitia DEI, ut dictum sæpè est, non sic si confitens multa mortalia doleret de aliquo, & non de omnibus, non sic, inquam, quia remissiones mortalium non sunt divisibiles, & gratia DEI non potest consistere, vel cum unico mor-

tali; ideò enim necessario dolor esse de omnibus debet.

33. Tercia consideratio, si quis fateatur mortalia, & venialia, doleat autem solùm de venialibus, non est dispositus ad Sacramentum, unde nec reciperet validè absolutionem, & peccaret mortaliter; quia non remittit DEUS veniale in eo, in quo est peccatum mortale, atque adeò in eo, qui est ejusdem DEI inimicus: quare sic irritum redderetur Sacramentum.

34. Quarta consideratio, si quis fateatur solùm unum veniale unius speciei, unum v. g. mendacium, posset aliò quando benè esse dispositus, licèt non habeat dolorem, immò habeat complacentiam ad aliud mendacium ejusdem speciei: explicò, in peccatis venialibus individualibus ejusdem speciei potest esse unum gravius altero, ob quam majorem gravitatem pœnitens doleat de illo, quem dolorem non habeat de minus gravi; mendacium v. gr. sine damno ullo proximi est peccatum veniale minus grave, quàm mendacium cum levi damno ejusdem; sicuti etiam furtum unius oboli, præscindendo ab alio ulteriori damno, est veniale minus grave, quàm furtum decem obolorum, & sic in similibus. Potest igitur in dictis casibus pœnitens dolere de graviore, non verò de minus gravi, & sic bene erit dispositus; nam potest remitti culpa graviore venialis, remanente culpa venialis minus gravi, quod certè fieri nequit, quando sunt æqualis gravitatis. Relege *supr* n. 23.

35. Quinta consideratio, si quis afferat ad Confessionem dolorem suorum

matet in bi...

CAMBRIN

in

de

de

III
30.6.

venialium, qui cadat super frequentiam sic v. g. *Confiteor, &c. & doleo de multitudine, & frequentia meorum mendaciorum, vel de frequentia mei excessus in comedendo, propositum habeo, illam frequentiam vitandi*; si quis, inquam, sic asserat, sufficienter est dispositus; Ratio est, quia hoc jam est habere voluntatem diminuendi peccata venialia, quæ est sufficiens dispositio, ut notat de Lugo de *Pœnitent. disp. 14. num. 135.* lege etiam Pellizarium apud Dianam p. 11. tr. 5. ref. 23.

Propositum in Confessione venialium.

36. **I**Am verò quoad propositum dico etiam in Confessione venialium requiri propositum ea vitandi, sicuti requiri, diximus num. 30. eorundem dolorem; sed est advertendum, ad vitanda mortalia, debere esse propositum tale, ut includat voluntatem declinandi omnes occasiones mortaliter peccandi proximas; at verò de vitanda venialia id non requiri, quia declinare omnes occasiones peccandi venialiter, esset velle exire ab hoc mundo, in quo ejusmodi occasiones vitari non possunt.

Atque hinc fit, ut facilius absolvamus afferentes sæpissimè ad Confessionem eadem venialia, quia id non est signum, quòd pro iis caruerint debito dolore; sed quòd frequentissimæ fuerint labendi occasiones; quæ excusatio non est in mortalibus, ita Laym. *tract. de Pœnit. cap. 4. num. 19.* Coninch. *de Pœnit. disp. 2. n. 4.*

Præterea est advertendum, propositum mortalium debere esse de omnibus

iis vitandis; at de venialibus, satis est de aliquibus, modo tamen prædicto de eorundem dolore.

Quarta dubitatio:

De dolore virtuali pro venialibus.

37. **A**N sufficiat pro venialium confessione dolor virtualis?

Respondeo. Et quidem sciendum est, dolorem alium esse Formalem, alium Virtualem; Formalis est ipse actus doloris explicitè tactus; Virtualis est aliquis actus bonus, in quo sit inclusus, seu implicitus hujusmodi dolor; in materia v. g. de qua agimus, actus voluntatis, quo quis desiderat recipere Sacramentum Pœnitentiæ, ejusque gratiam Sacramentalem, si careat complacentia peccati venialis, quod confitetur, dicitur habere, & verè habet implicitè in se detestationem, seu dolorem illius venialis; hunc ergo dolorem virtuales appellamus.

38. Certum ergo est, pro Confessione mortalium alias non absolutè requiri formalem dolorem, ut supra dictum est; at probabile est pro venialium Confessione, sufficere prædictum dolorem virtuales; quare, qui suscipere intendit Sacramentum Pœnitentiæ, ejus que effectum, nempe augmentum gratiæ, si non habet complacentiam peccati venialis, cujus absolutionem petit, vel mortalis, alias ritè absoluti; erit ex hac probabili sententia sufficienter dispositus, ita Præpositus *disp. 2. de Contritione dub. 1. num. 73.* vocans hanc sententiam non improbabilem,

&

& citans Suarium de Pœnit. disp. 2. sect. 1. num. 9. additque eum, qui juxta illam operatur, non peccare, & fortè consequi effectum Sacramenti: ratio hujus sententiæ posset esse, quia sicuti extra Sacramentum minùs requiritur ad remissionem venialis, quàm ad remissionem mortalis; venialis enim culpa deletur per actum virtutis illi contrarium ex communissima opinione; culpa mendacij v. g. deletur per actum, quo quis vult veritatem; quod non est pro mortali, cui solùm sit remissio extra Sacramentum Pœnitentiæ per contritionem perfectam, ita in confessione venialium, hoc est, intra Sacramentum, videtur minùs requiri ad eorum remissionem, quàm in confessione mortalium, atque aded sufficere dictum dolorem virtualem.

Quando ergo Concilium Trid. sess. 14. cap. 3. requirit dolorem formalem pro hoc Sacramento, loquitur de Confessione mortalium, nondum ritè absolutorum; ait enim, id requiri ad consequendam reconciliationem cum DEO; at quando deinde *ibid.* cap. 4. dixit, ad hoc Sacramentum requiri motum pœnitentis, loquitur de Confessione in univertum; quod certè dictum verificatur, tum in confessione mortalium per dolorem formalem, qui est motus pœnitentis, tum in Confessione venialium per dolorem virtualem; qui est etiam Pœnitentis motus.

Doctrinam hæcenus traditam habet etiam Rolella. v. *Confessio* 2. §. 1. & Sylvester. v. *Confessio* 1. q. 11. & veram esse, me docuit P. Franciscus Chiros

nostræ Societatis Theologus, & in mortali Theologia valdè versatus.

Favent item prædictæ Doctrinæ Ledesma, Vega, Almanus, & Bernardus de Ganaco citati, quamvis non admittunt à de Lugo de Pœnit. disp. 14. num. 3. quatenus dicunt, dolorem esse quidem partem, sed integram, non essentialem Sacramenti, atque aded sine qua tota essentia Sacramenti consistat; quos tamen, licèt cum Communi sententia Theologorum apud eundem de Lugo rejiciamus, nihilominus eos prædictæ doctrinæ de dolore venialium virtuali favere, inñiciari non possumus.

Favet item Coninch. q. 62. art. 1. de Sacramentis num. 34. & 36. ubi putat, immemorem peccati mortalis accedentem cum actu spei ad Sacramentum justificari sine formali actu attritionis; quia, inquit, supernaturalis actus spei pœnitentiam peccati commissi virtualiter continere videtur.

Favet etiam Castropal. qui tr. 28. de Sacram. disp. unic. cap. 14. n. 7. hanc sententiam Coninch. vocat probabilem; quam secutos esse Scotum, & Cajetanum, affirmat.

39. Aliquod longè laxius Delgadillo in tract. de pœnitentia c. 12. bub. 5. n. 34. & dub. 8. n. 43 qui cum multis (quos vide apud ipsum, & apud Thom. Hurtadum p. 2. ref. moral. tract. ultimo tota resol. 10.) ait, dari confessionem validam, sed informem, sicuti ex communi opinione datur Baptismus validus, & informis: unde infert, quòd quemadmodum per Baptismum in adulto sine dolore de peccatis antea-

ctis suscepto habetur Baptismus validus, licet sine effectu gratiæ, qui habetur postea, quando sic Baptizatus ritè dolebit, ita in Confessione integra mortalium facta sine dolore juncta cum absolutione, habetur Sacramentum hoc validum, & informe, hoc est, sine effectu gratiæ, qui habebitur deinde, quando ritè dolebit Pœnitens.

Addit deinde idem Delgadillus *ibid.* e. 16. *dub.* 12. & *segg.* illud, quod facit nunc ad præsentem dubitationem nostram, nimirum in confessione venialium facta sine dolore juncta cum absolutione non solum haberi validum hoc Sacramentum, sed etiam formatum, hoc est, producens effectum gratiæ Sacramentalis, ejusdemque augmentum, quamvis non jam remissa culpa dictorum venialium; quia non est unde retardetur, cum possit stare gratia, ejusque augmentum cum culpa veniali non remissa; id quod non poterat, cum non remissa mortali; sed quia nobis etiam non vocat, hæc vel latius prosequendi, vel in utramlibet partem decidendi, legat, qui velit, apud citatos.

Illud est notandum prohiberi in Societate nostra in ordinatione pro studijs superioribus, ne nostri doceant publicè has duas propositiones in nostri Scholis: *Confessio venialium non eget ullo dolore ad remissionem; intelligo sine ullo dolore nec formali scilicet, nec virtuali, ne sic contra à me dicta à n. 27. Confessio facta sine ullo dolore valida est, etiam in mortalibus, quod certè est contra modo dicta n. 39, à Delgadillo,*

CAPUT III.

De tempore, quo quis confiteri debet ex præcepto Divino.

I. ANTE omnia interest Pœnitentis observare tempus, quo Confessionem exhibere debet; id igitur breviter præmittamus.

Et quidem certum est ad Confessionem Sacramentalem, quoad substantiam nos obligari ex præcepto divino; nam tam grave præceptum, nec Ecclesia imposeret, nec fideles illud facile recepissent, nisi divino præcepto cogerentur. Præterea si hoc præceptum esset dumtaxat Ecclesiasticum: Papa non obligaretur ad Confessionem. Ita Scot. *in 4. dist. 7. §. in ista quest.* Denique id jam à Tridentino definitum est, *sess. 14. c. 5. ibi, Universa Ecclesia semper intellexit institutam etiam esse à Domino integram peccatorum confessionem, & omnibus post Baptismum lapsis jure divino necessariam exhibere; institutam autem fuisse, quando Dominus dixit Apostolis Joann. 10. Accipite Spiritum sanctum; quorum remisistis peccata, remittantur eis; ferè determinat idem Concilium *ibid.* cap. 1.*

2. Certum secundò est teneri hoc divino præcepto omnes Baptizatos adultos habentes usum rationis, & cognoscentes peccatum mortale, quod fortè commiserint, seu quod idem est, cognoscentes justum, & in justum, bonum, & malum circa legem DEI. Non ergo attendenda est ætas tanta, vel tanta,